

Onze voormalig plaatsgenoot drs. René v.d. Berg heeft zich tijdens zijn studie taalwetenschap ook toegelegd op het onderzoek van oudere talen en dialecten. Geboortig in Sliedrecht viel het hem op dat woorden die in het algemeen Nederlands op elkaar rijmen, dat niet doen in het Sliedrechts. Aap en schaap bijvoorbeeld, hebben in het Sliedrechts twee verschillende klinkers: aop en schaep. Bij nader inzien bleek dat dit niet alleen voor de aa geldt, maar ook voor de ee en oo. Zeef en zeem hebben dezelfde klinkers, toch is er in het Sliedrechts verschil: zeef en zêêm. Eenzelfde verhaal is er te houden voor kroot en slôôt.

De vraag komt dan op naar de reden van deze verschillen. Is het Sliedrechts een soort verbastering van het Nederlands, waarin allerlei platte uitspraken gaan optreden of is er meer aan de hand. René heeft hier een onderzoekje naar gedaan, waarvan het resultaat een artikel is geworden in het wetenschappelijk tijdschrift "Taal en Tongval". In het artikel kunnen we lezen dat de verschillende uitspraken niet berusten op toeval, maar eeuwen oud zijn, afkomstig uit het oud Germaans. De Sliedrechtse ae van slaepe en jaer is terug te voeren op de Germaanse â en ook de andere klanken hebben zo hun eigen, heel oude wortels. Lange tijd kon men sommige van deze verschillen ook nog in het Nederlands zien: de ôô woorden werden vroeger met oo (dubbel) geschreven (loope, geloove). Oudere Sliedrechtenaren weten nog dat zij als schoolkind er geen enkele moeite mee hadden om te weten wanneer je één of twee o's moest schrijven. Diezelfde oude verschillen vinden we ook nog wel in andere Germaanse talen terug. Vergelijk de volgende woorden:

Algemeen Nederlands	Sliedrechts	Engels	Duits
Schaap	schaep	sheep	
Slaap	slaep	sleep	
Water	waoter	water	
Vader	vaoder	father	
Week (zacht)	wêêk		weich
Week (7 dagen)	week		woche
Hoop (stapel)	hôôp		Haufen
Hoop (verwachting)	hoop		Hoffnung

Historisch gezien is Sliedrechts dus een interessant dialect waarin een aantal zeer oude taalvormen bewaard zijn gebleven. Jammer dat de kennis van het dialect bij een aantal jongeren verwaterd is. Ook dat heeft René in zijn onderzoek betrokken. Dan blijkt dat de klanken ae, ao, ôô en êê nog wel gebruikt worden door hen, maar nogal eens op de "verkeerde" plaats. Bijvoorbeeld aep in plaats van aop of slaope i.p.v. slaepe. Het is dan ook zeker de moeite waard om, nu het nog kan, zoveel mogelijk van het echte Sliedrechts vast te leggen, want over enkele tientallen jaren zal het Sliedrechts nog maar door weinigen goed gesproken worden.

De werkgroep Dialect van de Oudheidkundige vereniging is daarom druk bezig het Sliedrechts vast te leggen voor het nageslacht. Belangstellenden zijn daarbij van harte welkom. Informatie 0184 15368.

